
<https://doi.org/10.31874/2520-6702-2018-6-2-45-57>

УДК 378.013-047.22

Драч Ірина

Філософський аналіз практики дослідницького врядування в університетах Великої Британії

Анотація

Одним із викликів, які постають перед вітчизняними університетами, є підвищення їх конкурентоздатності в європейському та світовому просторі вищої освіти. З огляду на те, що результати наукової роботи є ключовим показником для входження університетів до світових рейтингів, актуальним завданням у системі вищої освіти України є створення умов для проведення високоякісних досліджень в університетах. Розв'язання проблеми підвищення якості досліджень у вітчизняних університетах актуалізує проблему розроблення та використання нових механізмів управління дослідженнями, що передбачає, зокрема, і аналіз кращих практик провідних європейських та світових університетів. З огляду на стабільне лідерство університетів Великої Британії в європейському та світовому просторах вищої освіти заслуговує на увагу аналіз досвіду цієї країни з проблеми реалізації дослідницького врядування в університетах, зокрема, аналіз ключових документів, які використовуються в університетах для ефективного управління дослідженнями. Метою статті є аналіз досвіду дослідницького врядування в університетах Великої Британії для імплементації кращих практик у системі вищої освіти України. Для досягнення поставленої мети було використано методи аналізу, синтезу, порівняння, систематизації наукових та інтернет-джерел, що дали змогу проаналізувати ключові документи для реалізації дослідницького врядування в університетах Великої Британії. Застосування методу узагальнення дало змогу зробити висновки про отримані результати дослідження. У статті обґрунтовується актуальність аналізу досвіду Великої Британії щодо забезпечення умов для дослідницького врядування, яке сприяє проведенню досконалих досліджень. Проаналізовано ключові документи європейського та національного рівнів, які використовуються при розробленні університетських Рамок дослідницького врядування, та охарактеризовано їх основні положення: критерії оцінювання досконалості досліджень, принципи та стандарти дослідницької діяльності, вимоги до дослідників в університетах.

Ключові слова: дослідження, якість/досконалість досліджень, дослідницьке врядування, Рамки дослідницького врядування, Рамка розвитку дослідника

Вступ

Розуміння важливості підвищення конкурентоздатності вітчизняної науки на глобальному та європейському рівнях відображено у низці документів національного рівня. Так, Законом України «Про наукову та науково-технічну діяльність» (Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність», 2016) визначено правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку у сфері наукової і науково-технічної діяльності, створено умови для провадження наукової і науково-технічної діяльності, задоволення потреб суспільства і держави у технологічному розвитку шляхом взаємодії освіти, науки, бізнесу та влади. У «Середньостроковому плані дій уряду до 2020 року» («Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року», 2017) зазначено, що для забезпечення ефективної політики у сфері освіти ключовим пріоритетом з реалізації цілі 3 «Розвиток людського

капіталу» є «підвищення рівня та оптимізація результатів наукової та академічної діяльності, підтримка процесу ствердження академічної доброчесності у вищих навчальних закладах та наукових установах», а однією з пріоритетних дій уряду визначено створення нової системи управління та фінансування науки для забезпечення ефективної взаємодії представників наукової громадськості, органів виконавчої влади та реального сектору економіки у формуванні та реалізації єдиної державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності. Зазначена політика уряду повністю відповідає цілям Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, а її реалізація уможливить повноцінне входження України до ЄПВО та ЄДП.

Розв'язання проблеми підвищення якості досліджень у вітчизняних університетах актуалізує проблему розроблення та використання нових механізмів управління дослідницькою діяльністю, що передбачає, зокрема, і аналіз кращих практик провідних європейських та світових університетів з метою імплементації їх у системі вищої освіти України.

Проблемам модернізації управління науковою діяльністю університетів присвячено низку праць українських дослідників. Н. Ясницькою (Яснинська, 2016) визначено та обґрунтовано механізми державного управління удосконаленням наукової діяльності університетів України. Ю. Козловським (Козловський, 2012) обґрунтовано методологічні основи моделювання наукової діяльності університету в контексті законів філософії. О. Самсоною (Самсонова, 2012), Л. Суценко (Суценко, 2014), Т. Голуб (Голуб, 2013), Ю. Лавриш (Лавриш, 2013) досліджено проблеми управління науковою діяльністю студентів в університеті. Зважаючи на те, що відповідно до рішень Лісабонського саміту (2000 р.) у вищій освіті рекомендовано перейти від традиційного управління університетом до моделі врядування, нами проаналізовано праці зарубіжних дослідників, присвячені проблемам дослідницького врядування як складової університетського врядування та досвід використання Рамок дослідницького врядування як механізму управління дослідженнями в університетах Великої Британії (Драч, 2018a, 2018b).

Водночас у вітчизняній освітній науці дотепер не приділяється достатня увага аналізу досвіду країн-лідерів вищої освіти щодо забезпечення умов для дослідницького врядування, яке сприятиме проведенню досконалих досліджень. З огляду на стабільне лідерство університетів Великої Британії в європейському та світовому просторах вищої освіти актуальним є аналіз досвіду цієї країни з проблеми реалізації дослідницького врядування в університетах. Наукова новизна статті полягає в аналізі ключових документах європейського та національного рівнів, які використовуються в університетах Великої Британії для ефективного управління дослідженнями.

Мета та завдання

Мета статті полягає в аналізі досвіду дослідницького врядування в університетах Великої Британії для імплементації кращих практик у системі вищої освіти України.

Завдання статті – проаналізувати основні положення ключових документів європейського та національного рівнів для реалізації дослідницького врядування в університетах Великої Британії; охарактеризувати критерії досконалості досліджень; проаналізувати принципи, стандарти дослідницької діяльності та вимоги до дослідників в університетах Великої Британії.

Методи дослідження

Було використано методи аналізу, синтезу, порівняння, систематизації наукових та інтернет-джерел, що дали змогу проаналізувати ключові документи для реалізації

дослідницького врядування в університетах Великої Британії. Застосування методу узагальнення дало змогу зробити висновки про отримані результати дослідження.

Результати дослідження

Проблема забезпечення якості досліджень в університетах є багатоаспектною, багатошаровою, «голографічною», оскільки пов'язана з багатьма вимірами: фінансуванням, оцінюванням якості/досконалості досліджень, наявністю ефективної системи управління дослідницькою діяльністю, дотриманням дослідниками принципів академічної доброчесності та вимог до їх професійного розвитку тощо. Проведений нами аналіз досвіду Великої Британії показав, що в університетах для проведення високоякісних досліджень використовується модель дослідницького врядування (research governance), яка є важливою складовою системи університетського врядування і складається з опису усіх правил, систем та процедур, пов'язаних з дослідженнями (Драч, 2018b).

Одним із основних механізмів реалізації дослідницького врядування в університетах Великої Британії є використання *Рамок дослідницького врядування (Research Governance Framework)*, які встановлюють стандарти, яких необхідно дотримуватися при здійсненні досліджень; визначають механізми, за допомогою яких будуть досягнуті цілі; описують механізми моніторингу, оцінювання та аудиту для забезпечення відповідності встановленим стандартам. Також вони призначені для посилення етичної та наукової складових досліджень та зменшення несприятливих інцидентів, шахрайства та неправомірних дій (Framework for Research Governance – An overarching policy statement for research activity at the University of Westminster, 2017).

Розроблення та використання *Рамок дослідницького врядування* в університетах Великої Британії, в свою чергу, спирається на низку ключових документів європейського та національного рівнів. Проаналізуємо основні положення тих з документів, на які потрібно звернути першочергову увагу. Це: Керівництво Фраскати (Frascati, 2015), Рамка досконалості досліджень (Research Excellence Framework, 2014), Кодекс практики досліджень (Code of Practice for Research, 2009), Рамка розвитку дослідника (Researcher Development Framework, 2009).

Керівництво Фраскати (Frascati, 2015) є документом ОЕСР, який містить рекомендації зі збору та підготовки статистичних даних про дослідження і експериментальний розвиток (R&D) для оцінювання досконалості досліджень. Цей документ використовується в університетських рамках дослідницького врядування для чіткого розуміння сутності дослідження та основних критеріїв, яким воно має відповідати. У Керівництві Фраскати визначається поняття «дослідження та експериментальний розвиток» (R&D) як творчої і систематичної роботи для збільшення корпусу знань, включно зі знаннями про рід людський, культуру й суспільство, а також розроблення нових застосувань наявного знання; подається визначення трьох видів діяльності, які охоплює поняття R&D (фундаментальні дослідження, прикладні дослідження та експериментальний розвиток). Зазначається, що дослідження має відповідати наступним основним критеріям:

- новизна;
- креативність;
- невизначеність;
- систематичність;
- передатність і/або відтворюваність.

Демонстрація новизни припускає необхідність показати відмінність одержаних результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни (вперше одержано, удосконалено, дістало подальший розвиток).

Креативність тлумачиться як вимога ґрунтуватися на оригінальних (неочевидних) поняттях і припущеннях.

Критерій невизначеності є необхідним, передусім, для прототипів – фізичних моделей, що використовуються для перевірки технічних уявлень і технологій з високим ризиком невдачі або попереднього випробування промислових одиниць з метою отримання сертифікацій. Однак найбільша невизначеність можлива для фундаментального дослідження, коли розширюються обрії відомого знання.

Систематичність спирається на планування досліджень за кошторисом і звітування.

Відтворюваність результатів передбачає можливість їх широкого використання.

Передатність через трансфер знань робить мовчазне (імліцитне) знання дослідника надбанням інших і завбачує захист інтелектуальної власності.

Досконалість дослідження визначається адекватністю наведеним критеріям.

Оцінювання досконалості досліджень у Великій Британії з 2014 р. реалізується через використання *Рамки досконалості досліджень* (Research Excellence Framework, 2014), яка застосовується для:

- вироблення надійних показників найкращих досліджень з усіх дисциплін, які можуть бути використані для оцінювання еталонної якості за міжнародними стандартами;
- першочерговості розподілу коштів для найкращих досліджень;
- значного зниження адміністративного навантаження на установи;
- створення стимулів поведінки заохочення рівності та різноманітності;
- забезпечення стабільної основи для постійної підтримки світової науково-дослідницької бази.

У 2016 році для наступної Рамки досконалості досліджень в 2021 загальні принципи були доповнено рекомендаціями щодо необхідності більш широкої взаємодії з громадськістю для її більшої обізнаності про результати досліджень та їх наслідки і збільшення числа міждисциплінарних досліджень.

Для просування належної практики та запобігання неправомірним діям при проведенні досліджень у рамках дослідницького врядування використовується *Кодекс практики досліджень* (Code of Practice for Research, 2009), розроблений Офісом дослідницької доброчесності Сполученого Королівства (UK Research Integrity Office) у 2009 році і призначений для використання в усіх предметних областях. У цьому документі зазначено, що дослідницькі організації можуть використовувати принципи та стандарти, які викладені в цьому Кодексі, як орієнтири при складанні чи перегляді власних, більш детальних Кодексів практики досліджень. Кодекс охоплює сфери кращої практики в дослідженнях і покликаний допомогти дослідницьким організаціям у виконанні вимог регуляторного, фінансового забезпечення для того, щоб важливі питання не залишилися поза увагою.

У Кодексі практики досліджень наведено опис принципів, якими мають керуватися дослідники у власній дослідницькій діяльності. Такими принципами є:

досконалість (excellence): організації та дослідники повинні прагнути до досконалості під час проведення досліджень та вироблення та поширення результатів найвищої якості;

чесність (honesty): організації повинні працювати над створенням і підтримкою культури досліджень, що сприяє і підтримує чесність у дослідженні. Дослідники мають бути чесними стосовно власних та інших досліджень. Вони повинні робити все можливе, щоб забезпечити точність даних та результатів, визнавати внесок інших, а також не діяти несправедливо та не приховувати несправедливість;

доброчесність (integrity): організації та дослідники повинні дотримуватися всіх юридичних та етичних вимог, що мають відношення до їх галузі досліджень. Вони повинні

оголосити про будь-які потенційні чи фактичні конфлікти інтересів, пов'язані з дослідженням, і в разі необхідності вживати заходів для їх вирішення;

співробітництво (co-operation): організації та дослідники повинні сприяти відкритому обміну ідеями, методами дослідження, даними та результатами обстеження та обговорення з урахуванням будь-яких міркувань конфіденційності;

відповідальність (accountability): організації та дослідники повинні визнавати підзвітність широкій громадськості і діяти відповідально. Вони мають забезпечити відповідність будь-яких досліджень укладеним угодам, термінам і умовам, пов'язаним з проектом, а також забезпечити належний контроль та прозорість. Дослідники повинні дотримуватися вимог та підзвітності будь-яким професійним органам у своїй галузі досліджень. Дослідники, які є членами регульованої професії, повинні дотримуватися вимог та підзвітності органу, що регулює професію;

навчання та навички (training and skills): організації повинні надавати своїм дослідникам можливість для навчання та розвитку, а також забезпечувати необхідними ресурсами, щоб вони могли проводити дослідження відповідно до вимог стандартів. Організації мають підтримувати дослідників у визначенні незадоволених потреб у навчанні та розвитку. Дослідники повинні мати необхідні навички та забезпечувати наявність ресурсів для проведення досліджень у запропонованій дослідницькій групі або через співпрацю з фахівцями у відповідних галузях, а також повідомляти та вирішувати незадоволені потреби;

безпека (safety): організації та дослідники повинні забезпечувати гідність, права, безпеку та добробут всіх, хто бере участь у дослідженнях, та уникати необґрунтованого ризику або шкоди дослідницьким суб'єктам, пацієнтам, учасникам, дослідникам та іншим. Дослідження слід ініціювати та продовжувати лише тоді, коли очікувані переваги виправдовують ризики.

Окрім принципів, які визначають цінності та обов'язки в проведенні досліджень як дослідників, так і дослідницьких організацій, Кодекс містить Рекомендований контрольний список питань до дослідників (Recommended Checklist for Researchers) та перелік стандартів, що стосуються належної практики досліджень, яких мають дотримуватися дослідники та дослідницькі організації.

Рекомендований контрольний список питань для дослідників складається з трьох частин: це питання, на які потрібно відповісти перед проведенням досліджень, під час проведення досліджень та після закінчення досліджень. Запропоновані у списку детальні питання, на які мають відповісти дослідники, акцентують їх увагу як до змістових, так і організаційних аспектів дослідження на всіх його етапах і сприяють кращому розумінню вимог до проведення дослідження та до власної дослідницької діяльності.

Перед проведенням дослідження дослідники мають відповісти на наступні питання:

1. Чи запропоноване дослідження призначено для того, щоб додати нове до існуючих знань з цієї проблеми або для розвитку методології дослідження цієї проблеми?
2. Чи відповідає дизайн дослідження питанням, на які потрібно знайти відповідь?
3. Чи володієте ви всіма необхідними навичками та чи будете мати доступ до ресурсів для проведення дослідження?
4. Чи провели ви оцінку ризиків для визначення:
 - наявності будь-яких етичних проблем та потреби в етичному аналізі;
 - потенціалу ризиків для організації, досліджень або здоров'я, безпеки та благополуччя дослідників та учасників дослідження;
 - юридичних вимог, які регулюють проведення дослідження?

5. Чи будуть ваші дослідження відповідати всім законодавчим та етичним вимогам та іншим правилам, в тому числі з інших організацій та/або країн, якщо це доречно?
6. Чи будуть ваші дослідження відповідати всім вимогам законодавства та належної практики, що стосуються здоров'я та безпеки?
7. Чи проводився для ваших досліджень необхідний етичний огляд, особливо якщо вони пов'язані з тваринами, людьми, людськими матеріалами чи персональними даними?
8. Чи будуть ваші дослідження відповідати вимогам моніторингу та аудиту?
9. Чи дотримуєтеся ви будь-яких контрактів та фінансових настанов, пов'язаних з проектом?
10. Чи досягли ви згоди щодо інтелектуальної власності, публікації та авторства?
11. Чи досягли ви домовленості стосовно спільної роботи, якщо вона передбачається?
12. Чи погодили ви ролі дослідників та відповідальність за управління та нагляд?
13. Чи були виявлені, оголошені та адресовані всі конфлікти інтересів, пов'язані з вашим дослідженням?
14. Чи знаєте ви вимоги всіх відповідних організацій у разі неправомірних дій при проведенні досліджень?

На етапі проведення дослідження актуальними питаннями для дослідника є такі:

1. Чи дотримуєтеся ви узгодженого дизайну дослідницького проекту?
 2. Чи були внесені будь-які зміни до узгодженого дослідницького проекту, якщо вони були застосовані?
 3. Чи дотримуєтеся ви найкращої практики збору, зберігання та управління даними?
 4. Чи узгоджені функції та обов'язки щодо управління та нагляду?
 5. Чи ваші дослідження відповідають будь-яким вимогам моніторингу та аудиту?
- Закінчення дослідження передбачає відповідь дослідника на наступні питання:
1. Чи буде інформація про ваші дослідження та його висновки повідомлятися точно, чесно та в межах розумного терміну?
 2. Чи будуть визнані всі внески у дослідження?
 3. Чи виконуються угоди щодо інтелектуальної власності, публікації та авторства?
 4. Чи зберігатимуться дані досліджень у безпечній і доступній формі та на необхідний термін?
 5. Чи будуть ваші дослідження відповідати всім юридичним, етичним та договірним вимогам?

Під час планування та здійснення досліджень також рекомендовано використовувати опис стандартів для організацій та дослідників, представлений у Кодексі практики досліджень, який складається із наступних розділів: загальні рекомендації щодо передового досвіду дослідження; лідерство та нагляд; тренінг та наставництво; дослідження; спільна робота; конфлікти інтересів; дослідження за участі людей, використання людських матеріалів чи особистих даних людини; дослідження за участю тварин; охорона здоров'я та безпека; інтелектуальна власність; фінанси; збір та зберігання даних; моніторинг та аудит; експертний огляд; публікація та авторство; неправомірна поведінка при проведенні дослідження. Опис стандартів дослідження, представлених у зазначених розділах, всебічно охоплює та структурує інформацію для університетів та дослідників у процесі планування та проведення досліджень на всіх етапах, сприяє належній практиці і запобіганню неправомірних дій.

Важливу роль у дослідницькому врядуванні відіграє *Рамка розвитку дослідника* (Researcher Development Framework, 2009), яку розроблено в 2009 році організацією Vitae (Сполучене Королівство) – світовим лідером у підтримці професійного розвитку дослідників,

яка співпрацює з дослідниками, університетами, дослідницькими організаціями, спонсорами та іншими організаціями, котрі зацікавлені в реалізації потенціалу дослідників.

Рамка розвитку дослідника призначена для дослідників, які планують та оцінюють свій професійний розвиток; керівників та супервізорів для підтримки розвитку дослідників; фахівців з кадрових ресурсів. За допомогою зазначеного документу дослідники можуть визначати власні сильні/слабкі сторони і відповідно до цього встановлювати пріоритети для особистого та кар'єрного розвитку. Рамка розвитку дослідника також представляє інтерес для роботодавців для розуміння потенціалу установи, а також для дослідників, які прагнуть перейти у вищу освіту з інших секторів.

Для розроблення Рамки розвитку дослідника було використано емпіричні дані, зібрані шляхом опитування дослідників. Згідно з результатами опитування характеристики (дескриптори) дослідника структуровані в чотирьох областях і дванадцяти субдоменах, що охоплюють знання, інтелектуальні здібності, персональну ефективність, здатність до дослідницької діяльності відповідно до професійних стандартів, а також особисті якості дослідника (таблиця 1). Кожен з них шістдесяти трьох дескрипторів містить від трьох до п'яти фаз, що представляють різні етапи розвитку або рівні продуктивності в межах цього дескриптора.

Таблиця 1

Домени	Субдомени	Дескриптори
А: Знання та інтелектуальні здібності (Knowledge and intellectual abilities)	A1 - Базові знання (Knowledge base)	Предметні знання (Subject knowledge) Методи дослідження: теоретичні знання (Research methods: theoretical knowledge) Методи дослідження: практичне застосування (Research methods: practical application) Пошук інформації (Information seeking) Інформаційна грамотність та управління (Information literacy and management) Мови (Languages) Академічна грамотність та обчислення (Academic literacy and numeracy)
	A2 - Когнітивні здібності (Cognitive abilities),	Здатність до аналізу (Analysing) Здатність до синтезування (Synthesising) Критичне мислення (Critical thinking) Здатність до оцінювання (Evaluating) Здатність до вирішення проблем (Problem solving)
	A3 - Креативність (Creativity)	Допитливий розум (Inquiring mind) Інтелектуальна кмітливості (Intellectual insight) Здатність до інновацій (Innovation) Здатність до аргументованого конструювання (Argument construction) Здатність до інтелектуального ризику (Intellectual risk)

В: Персональна ефективність (Personal effectiveness)	B1 - особисті якості (Personal qualities)	Ентузіазм (Enthusiasm) Наполегливість (Perseverance) Академічна доброчесність (Integrity) Впевненість у собі (Self-confidence) Саморефлексія (Self-reflection) Відповідальність (Responsibility)
	B2 - Самоменеджмент (Self-management)	Підготовка та визначення пріоритетів (Preparation and prioritisation) Готовність до дослідницької діяльності (Commitment to research) Управління часом (Time management) Чутливість до змін (Responsiveness to change) Баланс між роботою і особистим життям (Work-life balance)
	B3 – професійний та кар'єрний розвиток (Professional and career development)	Управління кар'єрою (Career management) Постійний професійний розвиток (Continuing professional development) Чутливість до можливостей (Responsiveness to opportunities) Мережа зв'язків (Networking) Репутація і повага (Reputation and esteem)
С: Дослідницьке врядування та організація (Research governance and organisation)	C1 – професійна поведінка (Professional conduct)	Здоров'я та безпека (Health and safety) Етика, принципи і стійкість (Ethics, principles and sustainability) Юридичні вимоги (Legal requirements) Право інтелектуальної власності та авторське право (Intellectual property rights and copyright) Повага і конфіденційність (Respect and confidentiality) Посилання на джерела та співавторство (Attribution and co-authorship) Відповідна практика (Appropriate practice)
	C2 – Управління дослідженнями (Research management)	Стратегія досліджень (Research strategy) Планування та поширення результатів проекту (Project planning and delivery) Управління ризиками (Risk management)
	C3 – Фінанси, фінансування та ресурси (Finance, funding and resource)	Отримання доходів та фінансування (Income and funding generation) Фінансовий менеджмент (Financial management) Інфраструктура та ресурси (Infrastructure and resources)

D: Залучення, вплив та дія (Engagement, influence and impact)	D1 - Робота з іншими (Working with others)	Колегіальність (Collegiality) Робота у команді (Team working) Управління людьми (People management) Нагляд (Supervision) Наставництво (Mentoring) Вплив і лідерство (Influence and leadership) Співпраця (Collaboration) Рівність та різноманітність (Equality and diversity)
	D2 - Комунікація та розповсюдження (Communication and dissemination)	Методи комунікації (Communication methods) Комунікація із медіа (Communication media) Публікація (Publication)
	D3 - Взаємодія та вплив (Engagement and impact)	Викладання (Teaching) Громадська участь (Public engagement) Підприємство (Enterprise) Політика (Policy) Суспільство та культура (Society and culture) Глобальне громадянство (Global citizenship)

Отже, аналіз наведених документів свідчить про те, що реалізація дослідницького врядування в університетах Великої Британії забезпечується наявністю продуманої системи підтримки закладів вищої освіти у розбудові власних систем управління дослідницькою діяльністю для проведення досконалих досліджень. У Великій Британії розроблено низку документів національного рівня, які в умовах автономії університетів носять рекомендаційний характер, водночас широко використовуються університетами як орієнтири при розробленні власних (більш детальних та з врахуванням специфіки університету) Рамок дослідницького врядування.

Висновки

Проведене дослідження дає підстави зробити наступні висновки. Використання ключових документів європейського та національного рівнів у Рамках дослідницького врядування в університетах Великої Британії забезпечує:

- надання дослідникам та управлінцям чіткого уявлення про сутність дослідження та критерії оцінювання його досконалості; розуміння того, що таке результати досліджень будь-якої форми, як визначаються їх вплив та умови;
- допомогу у виконанні вимог регуляторного та фінансового забезпечення при проведенні досліджень через опис принципів та стандартів, якими мають керуватися як університети, так і окремі дослідники у власній дослідницькій діяльності;
- акцентування уваги на детальному розумінні дослідниками власних дій на всіх етапах дослідження через використання рекомендованого списку питань до дослідників;
- стимулювання професійного розвитку дослідників через усвідомлення його пріоритетів відповідно до Рамки розвитку дослідника.

Наведені у проаналізованих нами документах критерії досконалості досліджень, принципи та стандарти дослідницької діяльності, вимоги до дослідників, які використовуються в університетах Великої Британії, можуть слугувати певними орієнтирами у процесі модернізації системи управління дослідженнями у вітчизняній вищій освіті.

Бібліографічні посилання

- Голуб, Т. П. (2013). Організація дослідницької діяльності студентів технічних спеціальностей у межах курсу іноземної мови. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. Вип. 6., 117-121. Отримано з http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VZhDU_2013_6_23.pdf.
- Драч, І.І. (2018). Використання Рамок дослідницького врядування як механізму управління дослідницькою діяльністю в університетах Сполученого Королівства. *Університет і лідерство*, № 5, 13-25. Отримано з <http://elite-journal.org/>
- Драч, І.І. (2018а). Управління дослідницькою діяльністю в системі дослідницького врядування: характеристика та закономірності. *Вища освіта в Україні*, №3, 60–65.
- Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність» (2016). Отримано з <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
- Козловський, Ю. М. (2012). Методологічні основи моделювання наукової діяльності вищого навчального закладу в контексті законів філософії. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*, № 34–35, 30-36.
- Лавриш, Ю. Е. (2013). Особливості організації науково-дослідницької діяльності студентів вищих навчальних закладів. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Серія: Філологія. Педагогіка, Вип. 2, 72-76. Отримано з http://nbuv.gov.ua/jpdf/vntufil_2013_2_13.pdf.
- Самсонова, О. О. (2012). Управління науково-дослідною діяльністю студентів університету як предмет теоретичного аналізу й узагальнення. *Наукова скарбниця освіти Донеччини*, № 3, 83-86. Отримано з http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nsod_2012_3_19.pdf.
- Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року* (2017). Отримано з <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-%D1%80>
- Сущенко, Л. О. (2014). Наукова та інноваційна політика в системі вищої освіти України в умовах глобалізаційних змін суспільства, що трансформується. *Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики*, Вип. 63, 119–127. Отримано з http://nbuv.gov.ua/UJRN/stapttp_2014_63_16.
- Яснинська, Н. (2016). Деякі аспекти державного управління науковою діяльністю вищих навчальних закладів в умовах реформування галузі. *Науковий вісник «Демократичне врядування»*, Вип. 16/17. Отримано з http://lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnyk16/fail/Jasnyska.pdf
- Framework for Research Governance – An overarching policy statement for research activities at the University of Westminster. Retrieved from <https://www.westminster.ac.uk/file/8946/download>
- Frascati, Manual. (2015). *Guidelines for collecting and reporting data on Research and Experimental Development*. Paris : OECD Publishing.
- Research excellent framework. Retrieved from <http://www.ref.ac.uk>
- Code of Practice for Research. (2009). Retrieved from <http://ukrio.org/wp-content/uploads/UKRIO-Code-of-Practice-for-Research.pdf>
- Researcher Development Framework. Retrieved from <https://www.tees.ac.uk/docs/DocRepo/Research/Vitae-Researcher-Development-Framework.pdf>

References

- Golub, T. P. (2013). Organizaciya doslidnickoyi diyalnosti studentiv tehnicnih specialnostej u mezhah kursu inozemnoyi movi [Organization of research activities of students of technical

- specialties within the course of a foreign language]. *Visnik Zhitomirskogo derzhavnogo universitetu imeni Ivana Franka*. Vip. 6., 117-121. Otrimano z http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VZhDU_2013_6_23.pdf (in Ukrainian).
- Drach, I.I. (2018). Viktoristannya Ramok doslidnickogo vryaduvannya yak mehanizmu upravlinnya doslidnickoyu diyalnistyu v universitetah Spoluchenogo Korolivstva [Use of the Research Governance Framework as a management research tool at the University of the United Kingdom]. *Universitet i liderstvo*, № 5,13-25. Otrimano z <http://elite-journal.org/> (in Ukrainian).
- Drach, I.I. (2018a). Upravlinnya doslidnickoyu diyalnistyu v sistemi doslidnickogo vryaduvannya: charakteristika ta zakonomirnosti [Management of Research Activities in the System of Research Governance: Characteristics and Regularities]. *Visha osvita v Ukrayini*, №3, 60–65. (in Ukrainian).
- Zakon Ukrayini «Pro naukovu ta naukovo-tehnichnu diyalnist» (2016). [Law of Ukraine «On Science and Scientific and Technology Activities»]. Otrimano z <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/848-19> (in Ukrainian).
- Kozlovskij, Yu. M. (2012). Metodologichni osnovi modelyuvannya naukovoyi diyalnosti vishogo navchalnogo zakladu v konteksti zakoniv filosofiyi [Methodological bases of modeling of scientific activities for a higher educational institution in the context of the laws of philosophy]. *Problemi inzhenerno-pedagogichnoyi osviti*, № 34–35, 30-36 (in Ukrainian).
- Lavrish, Yu. E. (2013). Osoblivosti organizaciyi naukovo-doslidnickoyi diyalnosti studentiv vishih navchalnih zakladiv [Features of organization of research activities for the students of higher educational institutions]. *Visnik Nacionalnogo tehnichnogo universitetu Ukrayini «Kiyivskij politehnicnij institut»*. Seriya: Filologiya. Pedagogika, Vip. 2, 72-76. Otrimano z http://nbuv.gov.ua/jpdf/vntufil_2013_2_13.pdf. (in Ukrainian).
- Samsonova, O. O. (2012). Upravlinnya naukovo-doslidnoyu diyalnistyu studentiv universitetu yak predmet teoretichnogo analizu j uzagalnennya [Management of research activities of university students as a subject of theoretical analysis and generalization]. *Naukova skarbnyca osviti Donechchini*, № 3, 83-86. Otrimano z http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nsod_2012_3_19.pdf. (in Ukrainian).
- Serednostrokovij plan prioritetnih dij Uryadu do 2020 roku (2017). [Medium-Term Plan of Priority Actions of the Government by 2020]. Otrimano z <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-%D1%80> (in Ukrainian).
- Sushenko, L. O. (2014). Naukova ta innovacijna politika v sistemi vishoyi osviti Ukrayini v umovah globalizacijnih zmin suspilstva, sho transformuyetsya [Scientific and innovation policy in the system of higher education of Ukraine in the conditions of globalizing changes of the society which is in the period of transformation]. *Socialni tehnologiyi: aktualni problemi teorii ta praktiki*, Vip. 63, 119–127. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/stapttp_2014_63_16. (in Ukrainian).
- Yasninska, N. (2016). Deyaki aspekti derzhavnogo upravlinnya naukovoyu diyalnistyu vishih navchalnih zakladiv v umovah reformuvannya galuzi [Some aspects of state management of scientific activities of higher educational institutions in the conditions of sector reform]. *Naukovij visnik «Demokratichne vryaduvannya»*, Vip. 16/17. Retrieved from http://lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnyk16/fail/Jasnyska.pdf (in Ukrainian).
- Framework for Research Governance – An overarching policy statement for research activities at the University of Westminster. Retrieved from <https://www.westminster.ac.uk/file/8946/download>
- Frascati, Manual. (2015). *Guidelines for collecting and reporting data on Research and Experimental Development*. Paris : OECD Publishing.

Research excellent framework. Retrieved from <http://www.ref.ac.uk>

Code of Practice for Research. (2009). Retrieved from <http://ukrio.org/wp-content/uploads/UKRIO-Code-of-Practice-for-Research.pdf>

Researcher Development Framework. Retrieved from <https://www.tees.ac.uk/docs/DocRepo/Research/Vitae-Researcher-Development-Framework.pdf>

Drach Iryna

Philosophical analysis of the practice of research governance in the universities of the Great Britain

Abstract

One of the challenges faced by the domestic universities is to increase their competitiveness in the European and global space of higher education. In view of the fact that the results of scientific work are a key indicator for the entry of universities into the world rankings, the urgent task in the system of higher education in Ukraine is to create conditions for high-quality research in universities. The solution of the problem of improving the quality of research in domestic universities is actualizing the problem of developing and using new research management mechanisms, which includes, inter alia, an analysis of the best practices of leading European and world universities. Taking into consideration the sustained leadership of the UK universities in the European and world higher education spaces, it is worth noticing an analysis of the country's experience in implementing research governance in universities, in particular, the analysis of key documents used by universities for effective research management. The purpose of the article is to analyze the experience of research governance in universities in the UK for the implementation of best practices in the higher education system of Ukraine. To achieve the goal, methods of analyzing, synthesizing, comparing, systematizing scientific and Internet sources, which enabled them to consider key documents for the implementation of research governance in universities in the UK, were used. The application of the generalization method made it possible to draw conclusions about the results of the study. The article substantiates the relevance of the analysis of Britain's experience in providing research governance conditions conducive to perfect research. The key documents of the European and national levels used in the development of the University Research Framework Frameworks have been analyzed, and their main points are outlined: criteria for assessing the excellence of research, the principles and standards of research, and the requirements for researchers at the universities.

Key words: research, quality/excellence of research, research governance, research governance framework, researcher development framework

Інформація про автора:

Драч Ірина

- Доктор педагогічних наук, доцент
- Україна
- Інститут вищої освіти НАПН України, перший заступник директора.
- ORCIDiD -0000-0001-7501-4122

– E-mail: i.drach@ihed.org.ua

Drach Iryna

- Doctor educational sciences, associate Professor
- Ukraine
- Institute of Higher Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine
- First Deputy Director